

eller har udtalt sig militaristisk – i hvert fald med synonymet krigerisk.

De herrer er venner af et stærkt og sikkert forsvar, hvis jeg har forstået deres mange taler gennem årene ret. De er venner af, at NATO er en freds- og tryghedsskabende forsvarsorganisation, den bedste af slagsen, som verden nogen sinde har set, og de er ikke militaristiske eller krigeriske.

Nej, når tonen har været én, der gefalt hr. Albrechtsen bedre end måske ved tidligere lejligheder, så tror jeg såmænd ikke, det er forespørgslens skyld. Forespørgslen i sig selv har sikkert ikke ændret de herrers tonefald eller indstilling til tingene. Og efter de referater, jeg har, har de intet sagt, som dementerer deres 100 procents opbakning om NATO og NATO's betydning ikke mindst også for vort eget land.

Så skal jeg som afslutning sige noget om A-Z, nemlig at jeg synes fra A-Z, at jeg måtte være uenig om dagsordenen. Det er særlig A og Z, indledningen og slutningen. Der står da indimellem også noget om fjernelse af militære trusler, men jeg ved jo, at forslagsstillerne opfatter NATO som en militær trussel, hvad vi andre altså ikke gør.

Men selve ordene lyder da meget uskyldige, og der står også noget om tillidsskabende foranstaltninger. Det er da altid dejligt. Men så kommer vi altså frem til Z: at sige nej til planerne om en udvidelse af NATO. Det skal sandelig ikke – med al ære og respekt for Rusland og dets interesser og dets befolknings interesser – være Rusland, der skal have vetoret i spørgsmålet om, hvorvidt NATO skal have det ene eller det andet antal medlemmer.

Personlig er jeg ikke nogen stor tilhænger af mastodontorganisationer, for jo flere man er om bordet, desto vanskeligere må det naturligvis være at blive enige om praktiske foranstaltninger, som tit er meget nødvendige. Det er derfor, det nuværende handy NATO kan gennemføre noget, som det store mastodontagtige, men også nødvendige FN ikke kan gennemføre.

Så i princippet er jeg slet ikke ude efter, at vi skal øge medlemstallet, men det skal være NATO selv og eventuelt interesserede andre lande, der søger optagelse, der skal bestemme NATO's størrelse. Og ingen skal kunne påstå, at der deri nogen sinde kan ligge en trussel, et angreb på andre mennesker, andre stater og borgeres interesser i Europa, eller hvor som helst ellers. NATO er, som jeg en gang allerede har sagt, alene trygheds-, freds- og sikkerheds-

skabende, og derfor kan man ikke give tredjepart af nogen art, hvem det måtte være, vetoret over for, hvilken størrelse NATO beslutter sig til at have.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 31 af Keld Albrechtsen (EL) og Gert Petersen (SF) (se foran) forkastedes, idet 16 (SF og EL) stemte for, 108 (S, V, KF, RV, FP, CD og DF) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 57:

Forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af partnerskabs- og samarbejdsaftalen om oprettelse af et partnerskab mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Republikken Kirgizstan på den anden side af 9. februar 1995.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 29/11 95).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 5 opførte sag, nemlig:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 58:

Forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af partnerskabs- og samarbejdsaftalen om oprettelse af et partnerskab mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Republikken Kasakhstan på den anden side af 23. januar 1995.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 29/11 95).

Anden næstformand (Henning Grove):

Må jeg bede om ro i salen.

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Stavad (S):

Vi står her med endnu to aftaler, som EU har indgået med andre lande. Jeg synes, at der også for de her to sager, som handler om Kasakhstan og Kirgizstan, er grund til at glæde sig over, at man i De Europæiske Fællesskaber endnu en gang beviser, at det er et samarbejde mellem en række lande, som ikke er en lukket klub, men som ønsker samarbejde med andre lande i vores område og i øvrigt, som det også er tilfældet her, ganske langt uden for vores nærområde.

Derfor kan jeg på Socialdemokratiets vegne tilslutte, at vi ratificerer de to partnerskabs- og samarbejdsaftaler. Vi synes, at der er gode signaler i det her, og vi synes, det er vigtigt, at med den nye verdensorden, der er kommet med de nye stater, der er opstået efter Sovjetunionens fald, er vi med til også at tage et medansvar, åbne op i forhold til et samarbejde, med til at skabe nogle rammer, der giver disse nye stater de bedste muligheder for at udvikle sig, så de kan skabe bedre forhold for deres befolkninger, og sådan at den udvikling også betyder, at demokratierne får muligheder, at befolkningerne får muligheder for anstændigere og bedre levevilkår.

På den baggrund kan jeg på Socialdemokratiets vegne tilsige både ønsket om en hurtig udvalgsbehandling og en hurtig vedtagelse.

Jens Kirk (V):

Ratifikationen af partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemslande på den ene side og Kirgizstan og Kasakhstan på den anden side finder vi i Venstre er en naturlig ting som afløsning af den, vi havde med det tidligere Sovjetunionen.

Ikke mindst set i lyset af, at traktaten jo er med til at styrke den liberale proces i de to lande på henholdsvis det kommercielle, økonomiske, finansielle og kulturelle område, synes vi, at det er meget vigtigt, at vi hurtigst muligt får de to lande med i disse aftaler.

Derfor ser Venstre gerne, at det sker så hurtigt som muligt.

Henriette Kjær (KF):

Da vores ordfører på området ikke kan være til stede, vil jeg her kort redegøre for Det Konservative Folkepartis stilling til beslutningsforslagene.

Netop set i lyset af den foregående forespørgselsdebat er der et klart behov for, at de vestlige lande og især EU-landene signalerer en oprigtig interesse for de nye stater, der tidligere var en del af Sovjetunionen. Ved at formalisere samarbejdet med nogle fornuftige økonomiske og politiske aftaler sikrer vi os en stadig dialog. Forståelsen mellem Østeuropa og Vesteuropa kan kun blive bedre af sådanne tiltag.

Vi kan derfor fuldt ud tilslutte os ratifikationen af partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og Republikken Kirgizstan og Republikken Kasakhstan.

Anne Baastrup (SF):

De to beslutningsforslag her skal ses i forlængelse af de beslutningsforslag, som vi allerede har haft til behandling i Europaudvalget og har vedtaget for Moldova, Hviderusland og Ukraine.

Aftalernes formål er generelt via samarbejde af økonomisk og anden art at skabe grundlaget for, at de her to nye lande kan konsolidere demokratiet, udvikle økonomien og fuldføre omstillingen til markedsøkonomi.

Man kunne godt indvende, at man derved overtager det kapitalistiske system, men hvis vi omvendt ikke positivt går ind i den her type af aftaler, så bliver det det fuldstændig vilde, frie kapitalistiske marked, der kommer til at køre. Derfor skal der ikke være nogen tvivl om, at SF vil støtte disse aftaler; alternativet er langt mere ubehageligt for de almindelige mennesker, der bor der.

Gunhild Husum (RV):

Da mit partis ordfører desværre ikke kan være til stede, skal jeg på Det Radikale Venstres vegne give tilslutning til forslaget om at ratificere partnerskabs- og samarbejdsaftalerne mellem EU og henholdsvis Republikkerne Kirgizstan og Kasakhstan.

Aftalerne svarer jo ganske til de tilsvarende samarbejdsaftaler med andre af de tidligere sovjetrepublikker, som allerede er forelagt Folketinget. Og ligesom ved den lejlighed vil vi fra Det Radikale Venstres side gerne udtrykke vor tilfredshed med, at vi på denne måde kan bidrage til en forbedring af de meget vanskelige økonomiske og sociale forhold i den del af verden. Dermed gør vi også en værdifuld og meget nødvendig indsats for at styrke demokratiets udbredelse og respekt for menneskerettighederne.

Efter vor opfattelse er der altså her også tale om at gøre verden omkring os til en mere sikker verden at leve i.

Annette Just (FP):

Også Fremskridtspartiet kan selvfølgelig støtte de her to beslutningsforslag om et samarbejde med Kirgizstan og Kasakhstan.

Jeg synes, det er meget væsentligt navnlig efter den debat, vi lige har haft her i salen, at pointere at forudsætningen for at lave sådan en partnerskabsaftale og en samhandelsaftale – står det meget, meget klart og tydeligt lige fra begyndelsen – er, at de skal overholde menneskerettighederne, de skal overholde grænserne, de skal overholde de demokratiske regler, det er faktisk utrolig vigtigt, og det står i alle de partnerskabsaftaler, vi laver mellem EU og de tidligere sovjetiske lande. Og derfor tror jeg, at vi skal tænke os lidt om, også næste gang vi holder en stor debat om det sikkerhedspolitiske område i Europa.

Vi gør faktisk på alle mulige og umulige måder noget for at få det til at fungere, og det er vigtigt, fordi det er altså også mennesker, vi taler om her, det er befolkninger, der ønsker at leve i et demokratisk samfund. Vi skal gøre vort til, at det kan lade sig gøre, hvad enten de bliver NATO-medlemmer eller ej, det gør de her to sandsynligvis ikke, men de skal også have en mulighed for at opbygge deres eget land, og derfor er det vigtigt for Fremskridtspartiet, at vi siger ja hurtigst muligt.

Keld Albrechtsen (EL):

De to partnerskabsaftaler med Kasakhstan og Kirgizstan er grundlæggende af samme karakter som de aftaler, der for kort tid siden blev behandlet her i Folketinget i forhold til Rusland, Ukraine, Belarus (Hviderusland) og Moldova.

Enhedslisten går ind for, at de tidligere sovjetrepublikker skal have økonomisk bistand, og at de politiske forbindelser skal udvides og styrkes. Men ligesom det var tilfældet med de øvrige aftaler, er vi grundlæggende imod den type aftaler, som der her er tale om, de er jo gennemsyrede af, at de pågældende lande skal tilpasse sig vores økonomiske systemer, og det vil sige, at de er grundlæggende ulige af karakter.

EU dikterer de pågældende lande principperne for en kapitalistisk markedsøkonomi, endda i den særlige bureaukratiske form, som kendes i EU, og det vil sige, at de derigennem tvinges ind under den globale markedsøkonomi og i den

forbindelse også WTO. Det skal sammenholdes med, at man også på andre leder og kanter fører en tilsvarende politik i kraft af de betingelser for loven, bistand, handel og konkurrence osv., som WTO, Verdensbanken, Den Internationale Valutafond stiller til landene.

I partnerskabsaftalerne står der nogle principielle formuleringer om demokrati, respekt for menneskerettigheder og lignende. I den forbindelse kunne man måske godt rejse det spørgsmål, om det ikke var påkrævet med en undersøgelse af den netop afholdte valg i Kirgizstan; det er i hvert fald blevet antydnet, at der var problemer omkring den rette opgørelse af dette valg.

Vi mener, at man påtvinger disse lande betingelser, som er uacceptable for landenes befolkninger, som vil medføre en øget ulighed i disse lande, som vi allerede har set det i f.eks. Polen og andre østeuropæiske lande, hvor uligheden er vokset, fattigdommen er vokset, og hvor muligheden for at løse de sociale problemer bliver mindre. Det gælder selvfølgelig først og fremmest i de lande, som ansøger om optagelse i EU. De aspirerer jo til at overholde ØMU-betingelserne og får derfor forfærdelige sociale problemer. Men det er også noget, der gør sig gældende, om end altså ikke i helt så voldsom form, i partnerskabsaftalerne.

Samtidig gør man på den anden side for lidt for at sikre menneskerettighederne og demokratiet i forbindelse med disse her aftaler. Man gør altså for lidt på de, om jeg så må sige, gode områder og naturligvis for meget på de dårlige områder, tvangsområderne. Dette er at underlægge landene en bestemt asocial økonomisk model.

Derfor er Enhedslisten nødt til – hvor meget vi end går ind for et samarbejde med disse lande – at stemme imod de to beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg er lige ved at sige: Nu kan det snart være nok med Enhedslisten!

Men lad mig dog blot spørge, om det virkelig kan være meningen, at Enhedslisten her fra Folketingets talerstol vil stå og sige, at de betingelser, der er i de partnerskabsaftaler, vi taler om her, er for hårde og for restriktive.

Hvis jeg blot må få lov at citere fra Partnerskabs- og Samarbejdsaftalens afsnit 1, artikel 2, at de almindelige principper, som er det generelle, og som går igen i alle de her aftaler, er, at man skal overholde »respekt for demokratiet«,

hvilket Enhedslisten altså ikke går ind for, »de folkeretlige principper og menneskerettighederne som defineret særlig i De Forenede Nationers pagt, Helsingforslutakten og Parischarteret for et nyt Europa og ligeledes de markedsøkonomiske principper, herunder de i dokumenterne fra CSCE Bonnkonferencen anførte principper, underbygger parternes politik indadtil og udadtil og udgør et væsentligt element i partnerskabet og denne aftale.«

Det er altså det, Enhedslisten ikke vil være med til! Jeg synes, det er ret imponerende, at vi skal blive ved med at høre den slags.

Jeg vil gerne have at vide: Hvad er det egentlig talt, Enhedslisten vil? Vil de sikre, at det tidligere Sovjetunionens nu nye demokratier i nye, frie lande absolut skal presses tilbage til det, som vi har hørt hr. Keld Albrechtsen stå og glorificere i den tidligere debat?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er ikke i stand til at finde ud af, hvad det er, jeg skulle have glorificeret i den tidligere debat. Jeg synes, det er et for stærkt udtryk at bruge om min støtte til bestræbelserne for at udvikle demokratiet i Rusland. Jeg ved ikke, om det var det, fru Annette Just henviste til.

Men jeg må så prøve at forklare holdningen til dette her forslag endnu en gang. Jeg har åbenbart ikke gjort det så tydeligt, at fru Annette Just har forstået det.

Det, vi kritiserer, er, at betingelserne vedrørende demokrati og menneskerettigheder ikke er kraftige nok i disse aftaler, hvilket blandt andet kom til udtryk, da vi behandlede nogle af aftalerne omkring manglende tilslutning til FN's flygtningekonventioner f.eks., problemer med respekt for mindretallene i nogle af landene og nu spørgsmålet om det kirgisiske valg, som er foregået for nylig – om dette valgresultat er af en sådan art, at betingelserne for, at der skulle være demokrati i landet, reelt er opfyldt.

Dér sætter man i nogle tilfælde kikkerten for det blinde øje, fordi man gerne vil bruge disse her aftaler til at underlægge disse lande et bestemt bureaukratisk, kapitalistisk system, som vi har her i Vesteuropa, som vi lider under her i Vesteuropa, og som man har bestemt, at også disse lande nu skal lide under.

Der er altså for lidt demokrati og for meget bureaukratkapitalisme, hvis vi nu skal sige det meget forenklet. For lidt demokrati, for lidt menneskerettigheder, for meget bureaukrati og

for meget kapitalisme. Derfor stemmer vi imod disse forslag.

Jeg ved godt, at fru Annette Just ikke er enig i de ting, jeg siger her, men nu håber jeg da i det mindste, at hun har forstået, hvad Enhedslisten mener.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Oh jo, jeg forstod såmænd også hr. Keld Albrechtsen første gang. Hr. Keld Albrechtsen mener ikke, at han vil være med til at give de her nye lande en mulighed for at få indført demokrati eller de folkeretlige principper og menneskerettighederne. For det er, hvad der står i denne her aftale. Det er, at nu får de en mulighed for at gøre det. De får en mulighed for at kunne henvende sig til andre demokratiske lande og sige: Hvordan gør vi?

Der er vel ikke nogen af os, der er i tvivl om, at det ikke fungerer 100 pct. perfekt i Kirgizstan. Men denne her mulighed er vi nødt til at give dem, for ellers får de ikke en chance for at åbne sig op og blive et ordentligt handelssamfund. Og jeg tror såmænd ikke engang, at Enhedslisten ville turde vove at påstå, at de ikke skal have lov til at handle.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg takker for den meget brede tilslutning til ratifikation af disse aftaler. Jeg synes, at vi med ratificeringen sender det rigtige signal til landene i Centralasien om, at vi ønsker at udvikle vort samarbejde også med dem, og jeg vil gerne ligesom fru Annette Just understrege, at et væsentligt element i partnerskabet netop er respekten for de demokratiske og markedsøkonomiske principper og for menneskerettighederne, herunder etniske mindretalsrettigheder.

Det er noget centralt, og jeg må undre mig, som andre har gjort det, over hr. Keld Albrechtsens holdning. Den kommer ikke så overraskende for mig, for jeg har jo hørt talen før, men jeg finder den fortsat båret af et ideologisk stivsind og en formynderskabsholdning, som er mig fjern. Hr. Keld Albrechtsen finder, at det er ham, der skal afgøre, hvad der er godt for disse lande og ikke landene selv. Det er ikke min holdning, og jeg ville finde den helt uforsvarlig, hvis det var en dansk holdning som helhed.

Lad mig gøre den bemærkning til de seneste valg i Kirgizstan, at ved det seneste parlamentsvalg i februar 1995 opnåede en række partier valg, og parlamentet er efter omstændighederne

ganske bredt sammensat. Hovedparten af de etniske og politiske grupperinger er repræsenteret, og vigtigt er det at notere, at både parlamentsvalget i februar 1995 og præsidentvalget den 24. december 1995 blev overvåget af internationale valgobservatører, der fandt, at valghandlingerne blev gennemført tilfredsstillende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Europaudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 24:

Forslag til folketingsbeslutning om offentliggørelse af hemmelige rådsprotokoller.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL).
(Fremsat 24/10 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Det vil være velkendt for Tingets medlemmer og ikke mindst for medlemmer af Folketingets Europaudvalg, at regeringen konstant arbejder for større åbenhed i EU. Det seneste konkrete resultat er Rådets vedtagelse den 2. oktober sidste år af en adfærdskodeks om offentliggørelse af mødeprotokoller og erklæringer til mødeprotokoller i de tilfælde, hvor Rådet optræder som lovgivende myndighed.

Med denne adfærdskodeks forpligter Rådet sig til at anvende erklæringer til optagelse i protokollen med stor tilbageholdenhed. Det understreges, at erklæringer, der fremsættes, endvide-

re skal være forenelig med retsaktens tekst. Tidligere blev erklæringer til mødeprotokollen som hovedregel ikke offentliggjort. I henhold til artikel 5, stk. 1, i Rådets forretningsorden er der tavshedspligt om Rådets forhandlinger.

Med den nye adfærdskodeks har Rådet præciseret, hvordan man fra den 2. oktober 1995 vil administrere tavshedspligten for så vidt angår erklæringer til mødeprotokollen. Det betyder, at erklæringer til mødeprotokollen offentliggøres, medmindre det på anmodning af et medlemsland konstateres, at der er flertal mod offentliggørelse. Et medlemsland kan fremover altid selv offentliggøre egne erklæringer til Rådets mødeprotokol. Hermed er det sikret, at der fremover bliver afgivet færre erklæringer, og at de erklæringer, der bliver givet, som altovervejende hovedregel vil blive offentliggjort.

Skulle det ske, at en erklæring ikke offentliggøres, vil regeringen være bundet af tavshedspligten i henhold til forretningsordenens artikel 5, stk. 1, og vil derfor ikke kunne offentliggøre den. Gør den det alligevel, vil vi kunne udsættes for kritik for ikke at overholde Rådets forretningsorden og i værste fald for en retssag ved EF-Domstolen.

Åbenheden ligger, som jeg har sagt det, regeringen meget på sinde, og regeringen vedtog derfor på sit møde i Det Udenrigspolitiske Nævn den 16. november 1995 at anvende de nye regler i EU så åbent, som det er muligt, uden at overtræde dem. Regeringen besluttede, at Danmark fremover altid offentliggør ensidige danske erklæringer til Rådets mødeprotokol, når Rådet optræder som lovgivende myndighed. I de tilfælde, hvor nogle rejser indvendinger mod offentliggørelse af en erklæring, som Danmark afgiver sammen med andre medlemslande og/eller Kommissionen, søger den danske regering altid at opnå flertal i Rådet for offentliggørelse, og endelig at erklæringer til Rådets protokol, som er offentligt tilgængelige, tilsendes Folketingets Europaudvalg.

Regeringen kan ikke støtte det fremsatte beslutningsforslag. Vi finder, at den adfærdskodeks, som der er blevet opnået enighed om, bringer os et langt stykke videre frem imod den åbenhed i EU's institutioner, som vi arbejder for. Det vil være kendt også for forslagsstillerne, at større åbenhed også er et element i regeringens forhandlingsgrundlag ved regeringskonferencen, der starter i 1996.